

EDIČNÍ POZNÁMKA

V tomto svazku shrnujeme práce zabývající se výtvarným uměním a hudbou, které otiskl Neruda v letech 1859 až 1891 v *Obrazech života*, v *Času*, v *Literárních listech*, v *Českém obzoru literárním*, v *Květech*, v *Lumíru* a v *Národních listech*.

Proti prvnímu knižnímu vydání Nerudových výtvarně a hudebně kritických statí, které pod názvem *Umění* uspořádal roku 1911 Ladislav Quis pro Topičovo vydání *Sebraných spisů Jana Nerudy*, snažili jsme se podat Nerudovy názory na otázky českého výtvarného a hudebního života v ucelenější podobě. Z tohoto důvodu obsahuje naše vydání také články, jež v *Topičových Sebraných spisech* byly zařazeny do jiných celků, které však přispívají k poznání Nerudova vztahu k vývoji výtvarného umění a hudby ve druhé polovině minulého století (zejména studie o lidové tvorbě, jako „Ježíš-Ježíšek“, „Humór vánoční“, a o architektuře, „Na Svatovítském chrámě“, „Vídeňská nová opera“ aj.).

Svazek obsahuje navíc také Nerudovy články, které dosud nebyly knižně otištěny: referáty „Jaroslava Čermáka ‚Razia‘“ (*Hlas* 1863), II. až VI. pokračování „Návštěvy umělecké výstavy“ (*Hlas* 1863), fejeton „Že prý jenom proto jsou ryby němý...“ (*Národní listy* 1876) a zprávy „Sochař Myslbek zhotovuje...“ (*Národní listy* 1875), „Na dorozuměnou“ (*Národní listy* 1878), „Gabriela Maxa ‚Svatá Cecílie‘“ (*Národní listy* 1879) a „Závěrkem akademie Spolku českých žurnalistů...“ (*Národní listy* 1879).

Do našeho vydání byly zařazeny převážně jen články a referáty označené Nerudovým podpisem nebo šifrou. U nepodepsaných prací, které přebíráme z *Topičova vydání*, lze Nerudovo autorství prokázat odkazy na shodná místa v člancích s Nerudovým podpisem.

Do svazku nebyla pojata zpráva o *Drahorádově mši* z *Pražských novin* asi z roku 1853, na niž odkazuje Neruda ve fejetonu ze 7. 3. 1878 (viz *Drobné klepy III*), kterou ale sám označil za pouhé oznámení, dále stať „O vkusu“ (*Květy* 1870, šifra J. N.), otištěná v *Quisově vydání Sebr. spisů*, řada druhá, díl VIII, str. 30, neboť podle bibliografických údajů je jejím autorem Josef Nosek, a konečně *drobné anonymní články a zprávy z časopisů*, v nichž Neruda redakčně spolupracoval nebo které redigoval. Nelze u nich bezpečně zjistit, jsou-li to jeho vlastní nebo jen redigované práce. Týká se to krátkých zpráv a glos z rubriky *Literatura a umění* v *Hlasu* 1862 a 1863, kam Neruda soustavně přispíval referáty o divadle, z fejetonu *Rodinné kroniky*, který vedle básní, zpráv a kritických článků přinášel také texty k ilustracím, a hlavně různých zpráv a kritických glos

z rubriky Domáci a cizí umění v Lumíru 1873. K Nerudovu autorství ukazují nejpravděpodobněji články „Tanec Beseda“ (Hlas 10. 2. 1863), „První představení průzračných obrazů“ (Hlas 23. 2. 1863), „Lessingův Jan Hus“ (Rodinná kronika 1864, str. 57—58), „Karlínský chrám“ (Rodinná kronika 1864, str. 40), „Jan L. Lukes“ (Rodinná kronika 1864, str. 274) a „Vojtěch Hřímalý“ (Lumír 1873, str. 48), které přetiskujeme v aparátu svazku.

Svazek je uspořádán chronologicky, bez ohledu na to, týkají-li se články výtvarnictví nebo hudby. Referáty vycházející na pokračování otiskujeme jako celek, data uveřejnění jejich jednotlivých částí uvádíme na konci příslušného referátu.

Nerudovy články a referáty otiskujeme podle časopiseckého vydání. Při úpravě textu jsme se řídili edičními zásadami Československé akademie věd z roku 1947, dosavadními zkušenostmi z vydávání Spisů Jana Nerudy a Pravidly z roku 1957.

Vedle zřejmých tiskových chyb opravujeme:

- str. 39: proti kresbě *a* barvě *m.* proti kresbě *v* barvě;
64: nezapomínající vedle líčidla na tvářích na podezřele žlutý teint ostatních částí obličeje *m.* na tvářích *a* na ... žlutý teint ...;
236: tedy *as* onu naivnost *m.* teda *na* onu naivnost;
357: bychom ... začít *mohli*, nevydávali ... *m.* ... začít, nevydávali ...;
407: Zajisté *mladý* ... *m.* ... *mnohý* ...

V kritice obrazu K. Purkyně (str. 27) opravujeme výraz „zhanbělá manýra“, neboť domněnku G. Jaroše, že jde o záměnu za výraz „zhrubělá manýra“ (viz Novotného článek „K historii sazečských chyb“, Lidové noviny z 9. 2. 1940), potvrdil nálezem Nerudovy opravy M. Novotný v Literárních novinách z 19. 5. 1962.

Časopisecké znění však ponecháváme v nekrologu Petra Maixnera ve výrazech „Dotčená díla“ a „Je obyčejem“ (str. 404), i když v dochované části Nerudova rukopisu (viz Jos. M. Weimann, „Dva listy Jana Nerudy“, Lidová demokracie z 13. 12. 1959) je použito výrazů „Dotyčná díla“ a „Za obyčejem“.